

1. Salesiánská spiritualita a preventivní systém

Salesiánský život: 1.) spiritualita

2.) pastorece

3.) pedagogika

1.)

Vlastnosti, každého křesťana:

- 1.) Kristus vzor - **zanechal v písmu**
- **2.) salesián - musí být napojen na Krista, poznávat ho, naslouchat, být ve spojení s Bohem (skrze známé prostředky:svátosti, pravidelná modlitba dialog s Kristem...)**

Ovšem toto by k salesiánskému životu nestačilo. Musí mít nějaké specifické vlastnosti, které jiný křesťan má v menší míře a to: pastorační lásku, zaujetí pro mládež, spojení s Bohem, smysl pro církev, dobrotu, rodinného ducha, optimismus a radost, práce a střídmost, tvořivost a pružnost. (rozvedeno později) - Toto se promítá do spirituality, pastorece i pedagogiky, stává se to realizací preventivního systému v každodenním životě.

2.)

Díky preventivnímu systému, který vychází z evangelia a z přístupu Boha ke každému člověku, apoštol realizuje lásku : = skrze DOBROTU, která umí lásku mladých získat: - skrze hru a to, co se mladému líbí.(hraje fotbal a to i tehdy, kdy už to dělá potíže, apod.)

- skrze toto získává srdce mladého a má-li vychovatel srdce mladého člověka, pak může od mladého člověka hodně vyžadovat a on to rád udělá.

- toto vše se děje jen skrze spiritualitu, pastorece a pedagogiku (tedy preventivní systém)

1.1. Spiritualita

Co to vůbec je spiritualita?

-u salesiána se lehce pozná jaký má vztah k Bohu, protože jak jsme si už řekli, láska k Bohu se promítá u salesiána láskou k člověku. To je nerozdělitelné pouto a takto to vnímal i Don Bosko. Z lidské slabosti ovšem, u každého člověka (salesiána) může dojít k uzavření srdce a zaslepenosti. Ideálem výchovy je zapálené srdce Kristem – to předpokládá poznat lásku Krista, spojovat se s ním v modlitbě.

Don Bosko to popsal sám takto: *“Nekrást, neklamat, nepovolovat smyslnosti, uctívat Boha, lehkomyšlně nepřísahat, ctít otce i matku, nezabíjet, žít podle přirozeného lidského rozumu. Zříkat se veškerého majetku (což chápal jako nelpění na věcech ne na jejich vlastnění), milovat chudobu, hledat ji, vážit si ji jako přítelkyně svého srdce; znevažování, opovrhování, pokořování, pronásledování a mučednictví považovat za štěstí a blaženost; žít v mezích nejvyšší čistoty a ve světě prožívat svoji nesmrtelnou existenci proti všemu mínění a zásadám světa i proti proudu tohoto života, v neustálé odevzdanosti, zřikání, zapírání sama sebe. To vše značí nežít lidsky, ale nadpřirozeně; nežít v sobě, ale mimo sebe a nad sebou: ale nikdo se nemůže povznést sám nad sebe samého, pokud ho nepozdvihne Věčný Otec. Proto tento druh života musí být neustálým vytržením neustálou extází činnosti a práce. Vždyť jste zemřeli a váš život je Kristem ukrytým v Bohu.”*

Právě v této věci spočívá Don Boskovo neustálé spojení s Bohem (milost jednoty), je to prožitek práce (jako modlitby) a Boží přítomnosti u lidí a v lidech. Jen skrze toto bude člověk schopen otevřenosti, bude schopen mít zapálené srdce, a bude vidět každého člověka jako individualitu se svým specifickým posláním a povoláním k životu, se svou Boží nabídkou spásy a bude schopen mu opravdově pomoci, opravdově ho milovat. (vychází z Ducha Sv. - člověk si to nemůže nijak zasloužit ani dát)

Jak jsem říkal na začátku, spiritualita salesiána stojí na takových pilířích, které dělají salesiána salesiánem. A to je: *pastorační láska, zaujetí pro mládež, spojení s Bohem, smysl pro církev, dobrota, rodinný duch, optimismus a radost, práce a střídmost, tvořivost a pružnost. (zde to rozvést)*

1.) pastorační láska - vyznačuje se jako láska k Otci, jehož království chceme sloužit a jako láska k bratřím a sestřám. + milost jednoty

2.) zaujetí pro mládež - láska vycházející z lásky k Bohu - čerpá z lásky, kterou prokazoval Ježíš dětem a mladým.

Mladý potřebuje někoho, komu může důvěřovat, někoho, komu se může svěřit se svými důležitými otázkami, někoho, od koho může očekávat správnou odpověď. A toto od salesiána vyžaduje, aby jim věnoval čas, schopnosti i zdraví a zaujímal k nim postoj sympatie, stálé přítomnosti a stálé snahy poznat je a dát se milovat. (a to i tehdy, kdy má na stole mnoho práce a ví, že to bude muset dělat přes noc)

3.) spojení s Bohem - o tom jsme už mluvili a docela jsme to už probrali.

4.) smysl pro církev - a.) láska k církvi

b.) věrnost Petrovu nástupci

c.) spolupráce s biskupy

d.) práce pro růst církve

5.) dobrota - zavazuje vychovatele, aby k mladému člověku se snažil udělat vždy první krok, i když ho ten mladý nechce přijmout. Vyprošuje si dar sympatie, aby byl pro mladé lidi přijatelný podle srdce Krista. Pokud chce být znamením pro mladé, musí dodržovat určitou askezi (např. obětovat čas, i když ví, že bude muset pracovat třeba přes noc, aby to vše stihl.) a mystiku (spojení s Bohem i při práci) - to je to heslo: “snaž se aby tě měli rádi”!

Je to vlastnost, která přeje každému jen to dobré a ve volných chvílích mu žehná a modlí se za něj. Don Bosko to vnímal jako opravdovou otcovskou a bratrskou dobrot, projevovanou mladým.

Salesián by proto měl být mužem srdce - proto má být jeho láska opravdivá a osobní, otcovská, bratrská a přátelská, schopná utvářet přátelské vztahy.

6.) rodinný duch- Don Bosko si toužebně přál, aby každý salesiánský dům byl pro každého přichozícího domovem. Kde bude panovat mezi jejími členy láska, která je stále opětována, není zaškatulkovaná do určitých pravidel nebo předpisů. Je to láska, která vychází ze srdce zapáleného Bohem a z víry každého člena. Jenom na tomto se dá vystavět pořádná rodina, která není nijak spojena biologickými pouty. (v dnešní době je mnoho mladých lidí, kteří žijí v rodině, ale není to v podstatě jejich domovem!) V rodině, kde je každý jiný a přichází ze specifických poměrů může být dobře vystavěna pouze na dialogické lásce.

7.) optimismus a radost - (šel jsem po schodech a asi jsem byl nějak zamyšlený a moje spolužačky mi říkají: “nebud’ tak smutný”!) to bylo silné kafe, protože jsem si uvědomil, že radost prostě k salesiánovi patří a hodně to vypovídá o stavu jeho duše, srdce. (a to i rozpolcenosti apod.)

- Tuto radost, kterou vychovatel čerpá v Bohu mu má pomáhat k překonání těžkostí, nemávnout na mladým člověkem rukou, ale pomáhá mu věřit, že se něco dobrého v tom dotčným skrývá (poznává bod dobra, který každý člověk i zlý má a snaží se díky optimismu na něm stavět), neposuzovat svět pouze jednostranně a černobíle a hlavně si svoji radostí získává srdce mladého člověka. (ale nesmí to být nic křečovitého, taková nějaká pohodička a stále HAPPY, ale upřímnost a otevřenost Boží výzvě k radosti.)

8.) práce a sebeovládání - Jak je to vyvážené. Někdy může člověk moc pracovat a nezná míru. K tomu mu pomáhá sebeovládání. Je to ctnost, která napomáhá k tomu, aby člověk nezapomněl, proč tu či onu práci dělá a pro koho to dělá. A právě o toto se opírá salesiánská askeze - o poctivou a někdy opravdu vyčerpávající práci a o sebeovládání, které také skýtá velikou námahu, protože vyžaduje mnoho odříkání a obětí, které přináší každý okamžik našeho života. Jde prostě o přijetí každodenních těžkostí, aby nad nimi stále člověk nenaříkal apod.

9.) tvořivost a pružnost - vypovídá o tom, že má být salesián neustále připravený se měnit a přizpůsobovat se dobře, vnímat znamení času, kterému nechává Duch Sv. nahlédnout, pokud má oči otevřené a je ochotný včas a pružně na toto znamení zareagovat a tvořivě to vykonat. - pro spásu duše není žádná práce namáhavá a žádná práce zbytečná.

A tuto celou spiritualitu spojuje preventivní systém, který není jenom prostředkem spásy pro vychovávaného, ale i pro vychovatele. Preventivní systém je nezištná láska, která předchází, provází a zachraňuje, je to způsob života a práce, jak hlásat evangelium a zachraňovat mladé.

1.2. Pastorate

Spočívá na dvou základních principech a zasahuje do života mladých dvěma způsoby.

1.) evangelizací díky vychovávání - mladý člověk je ovlivněn přístupem, chováním a řešením situací vychovatele. Proto vychovatel nevychová tím, kým je, ale tím, čím je. Pro mladého člověka je velmi důležité, aby věděl, že vychovatel v něco nebo v někoho věří a že to má pro něho velikou cenu. Začíná se po tom pít a zjišťuje hodnotu toho, co je pro vychovatele tím nejcennějším v životě. A to ho postupně přivádí k víře. Chce být jako jeho vychovatel v němž vidí svůj vzor. (v krizích svého života potom přichází a ptá se po smyslu, po hodnotách apod.)

2.) vychovávaní evangelizací - je to už vyšší stupeň výchovy, který už stojí na předpokladu víry. Víru, se snaží vychovatel vzbudit u vychovávaného, aby byl schopen větší lásky ke Kristu a k lidem. Ovšem toto stádium předpokládá víru u člověka. Jenom na základě této víry, je vychováván k pravidelnému svátostnému životu, modlitbě, službě a solidaritě vůči ostatním lidem a k větší lásce k Bohu. A stejně jako u prvního případu je kladen velký důraz na spásu, ale rozdíl je v tom, že už je tento člověk není zodpovědný jenom za svoji spásu, ale také za spásu jiných, protože už o tom ví.

1.3. preventivní systém - pedagogika sv. Jana Boska

- stojí na dialogu, společném hledání řešení

- počítá se spoluprací mladého člověka (nijak se nevnučuje a nechává plnou svobodu rozhodování)

- komunikace je osobní a probíhá v přátelské atmosféře
- vychovatel dává mladým pravidla, společně s nimi je žije, vysvětluje je a mladým radí
- skrze tento dialog se mladý člověk stává člověkem (roste)
- snaží se předcházet lidským deformacím.

Preventivní systém stojí na 3 základních sloupech (motivech) - láska, rozum a náboženství.

Láska

- není pouze pedagogickým termínem, ale je to žitá láska a konkrétní láska k mladému člověku.
- mladý člověk musí pocítovat od nás, že je milován, přijímán, aby byl schopen později svůj prožitek převést do praxe a milovat lidi ve svém okolí (manželku, spolubratry, atd.) - "kdo neprožil lásku, ten nemůže opravdově a bezvýhradně milovat. (proto je mnoho rozvodů a někdy lidé odchází kvůli tomu i z řádu, protože nikdy neprožili naplno, že je někdo miluje - neprožili lásku, bezvýhradnou a obětující)
- neslouží k tomu, aby byl mladý člověk manipulován. - láska, která manipuluje není láskou.
- přináší dialog, svobodu a toleranci mladému člověku. (i když mohu jako vychovatel vždy říci, co si o té určité věci myslím a jak bych to třeba řešil já)
- je to záležitost srdce

Rozum

- vyvažuje tuto emocionální rovinu, protože srdce někdy může zkreslit pohled a třeba i způsobit navázání se na toho mladého člověka
- mladí musí být vedeni k tomu, aby na základě rozumového úsudku byli schopni převzít odpovědnost za svůj život a byli schopni jej smysluplně jej prožít.
- v dialogu se na základě rozumu hledá cesta k řešení problémů
- stanovuje cíl výchovy a jaké podněty a prostředky se k tomu využijí
- vychovatel musí být moudřejší než vychovávaný. Musí vidět mnohem dále a musí zvláště ze začátku myslet za něho. (potom mu ukázat, že ho bereme)

Náboženství

- vytvoření láskyplného vztahu k osobnímu Bohu je celkovou životní pomocí
 - církev dává normy chování, přináší řád jednotlivci do společnosti
 - hluboká osobní víra Dona Boska ukazovala spojení života a náboženství.
- (Je tedy možné používat i na nevěřící mládež, která ani o víru nestojí? Je to opravdu všestranné pro každého člověka?)

Styl přístupu:

Asistence - stálá přítomnost mezi mladými

Důvěrné slovo- láskyplné slovo, které je řečeno v pravý čas, zasahuje srdce a vypovídá a dokazuje mladému, že ho má vychovatel rád.

Důvěra- vychovatel si musí získat u mladých důvěru, aby mohl na tom stavět svoji výchovu.

Laskavost - Láska boží hráže v srdci a laskavost je prostředkem toho, jak dokázat lásku. Je to také určitý druh sympatie.

Disponibilita - je to zásadní pohotovost vychovatele vůči mladým lidem, stanovuje mantinely výchovy jako prevenci proti zlu.

Dobrota - motivuje k tomu, abychom přijímali a ujímali se slabých, ohrožených, od kterých nelze očekávat žádnou odpověď

Rodinnost - bez rodiny je člověk opuštěn a je náchylný k tomu, aby si našel jako svého přítele kohokoliv, kdo se mu přiblíží, i když se ho snaží jen využít (viz: film Mandragora)

Ocenění- vychovatel musí vědět, že hodnota mladého člověka nestojí na jeho úspěchu, schopnostech, vlastnostech, ale má hodnotu sám o sobě ("ty jsi velmi vzácný člověk, kterého miluje Bůh") To převzal DB z písmá.

Kontinuita - aby bylo výchovné působení dobré, musí být trvalé a rovnoměrné, musí navazovat.

Pedagogický takt- je to schopnost zasáhnout v pravý okamžik, náležitě a ve správném rozsahu.

2. Myšlenky na závěr

- Salesiánský duch se projevuje a ztělesňuje v preventivním systému - je láska povýšená na systém. Je to nezištná láska, která předchází, provází a zachraňuje. Dává život ducha !

- Salesián, který opustí tento výchovný systém, přestává být v podstatě salesiánem, protože preventivní systém není jenom pedagogika přístupu, ale především styl a způsob života

- Preventivní systém neredukuje výchovu jen pouze na katechezi, liturgii a pastorační, ale spojuje evangelium s kulturou i životem.

- proniká naše vztahy osobní, i života komunity a rodiny a dává naší činnosti zaměření na náš cíl tj. zachraňovat duše (i svoji)

- Don Bosko to shrnul do takových pár slov, které adresoval misionářům do Argentíny: "Chtěl bych vám udělat konferenci o salesiánském duch, který má oživovat a usměřňovat naši činnost i naše slova. Preventivní systém, ať je vaším vlastním systémem... v třídách ať mladí znají milá, laskavá a trpělivá slova... Každý salesián ať se snaží být přítelem každého a ať se nikdy nepomstí. Ať ochotně odpouští a ať nikdy nepřipomíná věci, které jsou už jednou odpuštěné... Vlídnost v rozmlouvání, konání a napomínání si získává každého."